

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt Primvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

LIBER SEPTIMVS.

CAPVT PRIMVM.

Synopsis.

I. Necessitas agendi de depositione Episcoporum, quod ea materia indiligenter admodum tractata sit, quamvis magni momenti esse videatur.

II. Episcopos veteri Ecclesie instituti in principibus urbibus uniuscujusque regionis. Rerum omnium confirmatio tributa Episcopo metropoleos, ita tamen ut eas componeret cum consilio coepiscoporum suorum. Itaque iudicia ecclesiastica uniuscujusque provincie, suprema auctoritatis erant, nec ab eis provocare licebat.

III. Illustre hujus instituti exemplum extat apud Cyprianum in causa quorundam Clericorum Africanorum. Causa illic audiri debet ubi crimen est admissum, quod illic commodius haberi possint & accusatores & testes.

IV. In causa Basilidis & Martialis Episcoporum Hispania consultus Cyprianus respondit obtinere debere sententiam Synodi provincie Bæticæ, quæ Episcopos illos deposuerat, & alios in eorum locum

substituerat, neque habendam rationem communionis illis à Stephano impensæ.

V. At in causa Marciani Episcopi Arelatensis, hæreseos jam damnata scilicetatoris, scribit Cyprianus eum sententiam accipere debere, non dicere, ac propterea deponendum. Egregia regula à Cypriano proposita, si quis hæresim facere & gregem Christi lacerare tentaverit.

VI. Magnifica sunt Cypriani verba ad Stephanum Papam scribentis. Reselluntur Novatores, qui ea in adversum trahunt. Notatur illustrissimus Cardinalis Perronius, qui ex hoc Cypriani loco colligit jus deponendi Episcopos pertinere ad solum Pontificem Romanum.

VII. Necessaria fuit illa loci Cypriani explicatio, ut & nostrorum & adversariorum sententia de hoc loco rectius ad veritatem redigi posset. Referuntur deinde Cypriani verba.

I. **I**NTER varias ac multiplices difficultates quæ in explicanda veteri Ecclesiæ disciplina occurrunt nulla indiligentiùs tractata est quàm ea quæ de Episcoporum depositione agit; cum tamen illa vel inter præcipuas referenda sit. Nam hinc Innocentij III. effatum, qui scribit materiam hanc jure divino sedi apostolicæ reservatam esse, obstat ne Canonici Iuris interpretes, iisque qui ætate nostra de fide controversiis tractant, ad contrarias se cogitationes convertant. Illinc verò laici non accedunt ad investigationem rerum in hac materia definitarum, quod illæ nullius sint usus in foro. Attamen multum refert altiùs scrutari quæ fuerit veteris Ecclesiæ praxis, ut noscamus quænam jurisdictio sit competens ad castiganda Episcoporum peccata, quæ ali-

quo modo impunita dimituntur ob confusionem hujus controversiæ.

II. Verum ut meliùs intelligere possimus ordinem jurisdictionis episcopalis, necesse est ut in antecessum statuamus Ecclesiam in initio se ad civilem Romani Imperij dispositionem accommodasse, Episcoposque propterea constituisse in principalibus urbibus uniuscujusque regionis, primum verò locum & rerum omnium confirmationem tribuisse Episcopo metropoleos provincie cum consilio collegarum suorum. Ordinationes itaque Episcoporum & iudicia ecclesiastica fiebant à synodo cujusque provincie cum auctoritate Metropolitanæ, adeo ut non liceret provocare à iudicio lato in synodo provincie.

III. Illustre hujus instituti exemplum extat apud Cyprianum, qui Episcopus Carthaginensis erat, & caput provincie Africa-

Cyprianus lib. 4.
p. 45.

na; quæ tum, præter provinciam Carthaginensem, complectebatur etiam Numidiam & duas Mauritanias. *Sed quoniam latius fusa est nostra provincia*, inquit, *habet enim Numidiam & Mauritanias duas sibi coherentes*. Cyprianus ergo cum ex sententia Concilij sui à sua communione rejecisset quosdam Clericos & quendam pseudoepiscopum hæreticorum, irascitur adversus Cornelium Episcopum Romanum, quod cum illi Romam accessissent, hæsitasset aliquantulum Pontifex an eos in communionem suam reciperet. Hanc ob rem Cyprianus apud Cornelium apertè edisserit jura Episcoporum uniuscujusque provinciae, quæ in eo versantur, ut ad eos pertineat discussio judiciumque causarum, & regimen gregis, rationem administrationis suæ Deo reddituros, neque licere Romam aliòve appellare. neque enim minorem esse auctoritatem Episcoporum Africanorum quam reliquorum. damnatos porro, si ad Cyprianum accedere voluerint, auditurum se lubenter, & poenitentiam eorum amplexurum, si crimine ullo fuerint involuti. *Post ista*, inquit Cyprianus, *id est, post damnationem suam & schisma, navigare audent, & ad Petri cathedram & Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est, à profanis & schismaticis literas ferre*. *Infrà: Nam cum statutum sit omnibus nobis, & æquum sit pariter ac justum, ut uniuscujusque causa illic audiatur ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit adscripta quam regat unusquisque & gubernet, rationem sui actus Domino redditurus, oportet utique eos quibus presumus non circumcursare, nec Episcoporum concordiam coherentem sua subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam ubi & accusatores habere & testes sui criminis possint; nisi si paucis desperatis & perditis minor esse videtur auctoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui jam de illis judicaverunt*. *Infrà: Iam causa eorum cognita est, jam de eis dicta sententia est*. *Infrà: Si judicium nostrum voluerint experiri, veniant*. *Denique si qua illis excusatio & defensio potest esse, videamus quem habeant satisfactionis suæ sensum, quem asserant poenitentiae fructum*.

Vide lib. 4. cap. 5.
§. 10.

I V. Ei fundamento nixus idem Cyprianus, ab Episcopis Hispaniæ consultus in causa Basilidis & Martialis Episcoporum, qui depositi fuerant ob crimen idololatriæ ab Episcopis provinciæ Bæticæ, (quæ tum complectebatur civitates Legionensem, Asturicensem, & Emeritensem) quique Stephanum Papam fallentes gestæ rei ac tacitæ veritatis ignarum, ab eo se in communionem recipi obtinuerant, consultus in-

quam Cyprianus respondit debere Episcopos Hispanos primo judicio firmiter adherere, quandoquidem depositio facta erat ob justam causam aliique Episcopi ordinati erant ab Episcopis provinciæ in loco depositorum.

V. Suprema illa auctoritas Conciliorum provincialium in judiciis faciendis non impediēbat communicationem Episcoporum diversarum provinciarum, qui se mutuo juvabant adversus hostes Ecclesiæ. Sed præcipuè emicuit vetustis illis temporibus exemplia quædam ac principalis sollicitudo Ecclesiæ Romanæ in decernendis cum consilio aliarum synodorum provincialium remediis adversus schismata & hæreses. Constat id ex sententia damnationis prolata adversus Novatianum, auctorem schismatis & hæreseos Novatianorum: qui damnatus fuit in Synodis Romana, Italica, & Africana, ut scribunt Hieronymus & Eusebius, & ab Episcopis totius orbis; *per totam orbem à sacerdotibus Dei absento*, ut ait Cyprianus. Marcianus Episcopus Arelatensis se factioni Novatiani adjunxerat. Episcopus Lugdunensis Faustinus & collegæ ejus, cum intelligerent suæ jurisdictioni non subjacere Marcianum, eò quod in aliena provincia Episcopus esset, in Narbonensi nimirum, Stephanum Papam & Cyprianum per epistolas consuluerunt quid facti opus esset. Agebatur de hæresi jam damnata. Ideo Cyprianus ait communem causam esse omnium Episcoporum, neque opponi posse discretionem provincialium. *Idcirco enim*, inquit, *copiosum est corpus Sacerdotum concordie mutua glutino atque unitatis vinculo copulatum, ut si quis ex collegio nostro hæresim facere & gregem Christi lacerare & vastare tentaverit, subveniant ceteri, & quasi pastores utiles & misericordes, qui oves dominicas in gregem colligant*. Unde concludit deponendum esse Marcianum, qui jam ab universis Episcopis damnatus erat, nimirum in persona Novatiani. *Ex quibus cum Marcianus esse cæperit, & se Novatiano conjungens, adversarius misericordiæ & pietatis extiterit, sententiam non dicat, sed accipiat; nec sic agat quasi ipse judicaverit de collegio Sacerdotum, cum ipse sit ab universis Sacerdotibus judicatus*.

VI. Quoniam verò Cyprianus in epistola superius laudata agnoverat primatum Ecclesiæ Romanæ, dicens eam esse Petri cathedram & Ecclesiam principalem unde unitas sacerdotalis exorta est, hanc primatum prerogativam Stephano Papæ conservat, dum eum monet ut literas ad Episcopos in Galliis constitutos scribat ne ulterius Marcianum eo prætextu tolerent quod nondum Romæ

CAPVT II.

Synopsis.

Roma neque apud Africam fuerit damnatus, cum Novatianus, cuius factioni se Marcianus conjunxerat, jam foret excommunicatus. Sed magnificum est quod Cyprianus Stephanus hortatur ut literas in Provinciam, id est, ad Episcopos provinciae Narbonensis, & ad plebem Arelate consistentem dirigat, quae contineant abstentionem sive excommunicationem Marciani, jubeatque ut alius in locum ejus substituatur. Iudicium adversus Marcianum ab Episcopis Gallicanis constitutum erat, qui de eo Romanum & Carthaginensem Episcopos monent; isti vero communi consilio respondent Marcianum esse damnatum. At potestas decernendi & pronuntiandi & plenissima executionis cura Pontifici Romano demandatur. Hoc exemplum imitata sunt Concilia Arelatense anno cccxlv. & Sardicense anno cccxvii. in suis epistolis synodicalibus ad Silvestrum & Iulium Pontifices Romanos, quibus plenissimam executionis rerum in his Conciliis judicatarum curam mandaverunt. Porro colligi potest ex verbis Cypriani praerogativam illam a quo ejus in cathedra Petri constitutam fuisse, quod nulla industria Novatores elevare possunt. Futilis enim est & Cypriani verbis adversa responsio illa, non deponi a Stephano Marcianum, sed ad plebem Arelate consistentem scribi aequum sibi videri ut deponatur. At in contrarium partem frequentissime peccat illustrissimus Cardinalis Perronius in sua Replica: qui ex hoc Cypriani loco colligit jus deponendi Episcopos ad solum Pontificem Romanum pertinere.

VII. Necessarium visum est hunc Cypriani locum sincerè & sedulè excutere, ut intelligi possit quid magni conferat ad explicandam Summi Pontificis auctoritatem. Haeretici enim nihil heic magnificum deprehendunt pro sedis apostolicae dignitate. Nostrum vero in ea epistola extare putant non obscura argumenta juris quod Episcopo Romano quaesitum non erat ante hos octingentos annos. Haec sunt verba Cypriani: *Quapropter facere te oportet plenissimas literas ad coepiscopos nostros in Galliis constitutos, ne ultra Marcianum pervicacem & superbum, & divinae pietatis ac fraternae salutis inimicum, collegio nostro insultare patientur, quod necdum a nobis videatur absentis, qui jam pridem jactat & predicat quod Novatiano studens, & ejus pervicaciam sequens, a communicatione nostra se segregaverit; cum Novatianus ipse, quem sequitur, olim absentis, & hostis Ecclesiae judicatus sit.* Infra: *Dirigantur in provinciam & ad plebem Arelate consistentem a te literae; quibus absente Marciano, alius in locum ejus substituatur.*

Tom. II.

I. Supremam Conciliorum provincialium in deponendis Episcopis auctoritatem confirmavit Nicæna synodus, & scripto mandavit. Antea enim consuetudine tantum agebatur.

II. In auctoritate Episcoporum eo canone Nicæno contineri sensit Secunda synodus Oecumenica. Quid administrationis vocabulo intelligant patres Constantinopolitani, qui administrationem sive gubernationem Ecclesiarum unicuique provincia mandatum dicunt à synodo Nicæna.

III. Africani ad Celestinum Papam scribunt synodum Nicænam Clericos omnes, atque adeo Episcopos, suis Metropolitanis apertissime commississe.

IV. Clericorum omnium causas in synodo provincia terminandas secunda Nicæna synodus scribit etiam Innocentius primus ad Vitricium Episcopum Rothomagensis.

V. Episcoporum causas definitivo iudicio terminandas esse in synodo provincia censuit Concilium Antiochenum. At si diversa forent Episcoporum provincialium sententia, tum iudices alios ex vicina provincia convocandos esse à Metropolitano. Concilium Antiochenum explicatur.

VI. Canon tamen duodecimus ejusdem Concilii detrahere videtur de suprema auctoritate Conciliorum provincialium. Permittit enim Episcopis damnatis ut ad majus Concilium provocent. Proponitur conciliatio hujus auctoritatis. De retractatione sive revisione que fiebat rescripto Principis. Edicta Praefectorum pratorio obnoxia non erant appellationi, sed revisioni tantum.

VII. Implorabantur etiam rescripta Principum adversus suprema synodorum iudicia. Temperamentum huic consuetudini adhibuit canon duodecimus Antiochenus. Ecclesia non existimabat jus illud Principum esse injustum.

VIII. Causa Athanasij & Marcelli Ancyranæ retractata est in Concilio Sardicensi post iudicia diversarum synodorum, permissu Imp. Constantij & Constantis. Probat ex epistola synodica ad Iulium Papam, quae explicatur.

IX. Photinus haereticus à synodo Sardicensi damnatus, Constantij Imperatoris auctoritatem imploravit, ut causam suam retractari obtineret. quod impetratum est, felici eventu pro veritate fidei.

X. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus in synodo Palaestina damnatus provocavit ad majorem synodum absque rescripto Principis. quam novitatem redarguit Socrates. Postea tamen rescriptum Constantij impetravit; cuius auctoritate causa retractata est in Concilio Seleuciensi. Notatus Cardinalis Ferronius.

XI. Chrysostomus in synodo ad Quercum depositus, accusationes de integro iudicari in synodo postulat ab Arcadio Imperatore. Et synodus quidem congregata est, sed infelici prorsus eventu.

XII. Arcadius deim & Honorius Imp. veterunt ne Episcopi damnati ad Principes accedant, neve rescripta impetrent. Ex quo capite probatur etiam Principum auctoritas in decernenda revisione.

XIII. Galli quoque per eas tempestates censebant supremam esse synodorum provincialium aucto-

Qq